

καὶ εἰς τὰς λοιπὰς ἐκπληρωθείσας προφητείας, ὅπως εὖρωμεν τὰ τὴν ἐκπλήρωσιν αὐτῆς ἀποδεικνύοντα γεγονότα σαφῶς ἐκτιθέμενα εἰς τὰς σελίδας τῆς ἱστορίας διότι, καίτοι οἱ ἱστορικοὶ συχνάκις εἶναι ἄνδρες ἀπιστοῦντες εἰς τὴν Γραφὴν καὶ εἰς τὸν Θεὸν τῆς Γραφῆς, ἐν τούτοις, ἐν ἀγνοίᾳ αὐτῶν, ἡ σοφία τοῦ Θεοῦ ἐπεσιτάτησε καὶ διηύθυνε τὸ ἔργον αὐτῶν, οὕτως ὥστε, ὁσάκις προφητεία τις ἐξεπληρώθη, τὰ γεγονότα περιελήφθησαν ἀλανθάστως ἐν τῇ ἱστορίᾳ πάντοτε δὲ διὰ ἐγκύριον καὶ ἀξιοπίστου μαρτυρίας ἢ πηγῆς. Οὕτω δὲ ἐγένετο καὶ ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ τοῦ καθαρισμοῦ τοῦ Ἀγιαστηρίου.

Εὐρίσκομεν ὅθεν, τὴν αὐθεντικὴν μαρτυρίαν πάντων τῶν νεωτέρων ἱστορικῶν ὅτι, τὸ γεγονός τὸ ὁποῖον πάντες οὗτοι ὀρίζουσι μεγάλην Ἀναμόρφωσιν ἢ Μεταρρυθμίσειν, αὕτη ἔλαβε χώραν κατὰ τὸν δέκατον ἕκτον αἰῶνα, — ἐξαιρουμένων τῶν Ρωμαιο-Καθολικῶν συγγραφέων, οἵτινες ἀποκαλοῦσι ταύτην μεγάλην ἀνταρσίαν. Μετὰ τῆς μεταρρυθμίσεως δὲ ταύτης δύναται νὰ χρονολογηθῇ ὡς ἀρχίσας καὶ ὁ καθαρισμός τοῦ Ἀγιαστηρίου». Ἀς ἔχωμεν, ἐν τούτοις, ὑπ' ὄψιν ὅτι τὸ Ἀγιαστήριον ἐμολύνθη ἢ ἐβεβηλώθη διὰ τῆς εἰσαγωγῆς ποικίλων πλανῶν μετὰ τῶν ἀνιστοιχῶν αὐταῖς πονηρῶν τάσεων ὅτι αὗται ἀφίκοντο εἰς τὸν κολοφῶνά των διὰ τῆς εἰσαγωγῆς τῆς διδασκαλίας περὶ ἀναιμάκτου θυσίας τελουμένης παρὰ τοῦ ἱερέως, καὶ ὅτι ἐπὶ τὰ ἴχνη τῆς πλάνης ταύτης ἐβάδισε μετ' οὐ πολὺ ὁ βαθυτάτος ἐξευτελισμός τοῦ στρατεύματος (τῶν λαῶν τῆς κατ' ὄνομα Ἐκκλησίας), ὁ ἀφίχθεις εἰς τὸ ζενίθ αὐτοῦ διὰ τῆς ἀναισχύντου πωλήσεως τῶν «συγχωροχαρτίων», τὰ ὁποῖα προῦκάλεσαν κατὰ μέγα μέρος τὸ κίνημα τῆς μεταρρυθμίσεως. Καίτοι δὲ καὶ ἡ τάξις τοῦ Ἀγιαστηρίου εἶχεν ὡσαύτως μολυνθῆ ἐν μέτρῳ, ἐξαπατηθῆ δηλ. εἰς τὴν πλάνην ταύτην, τὰ τρομερὰ αὐτῆς ἀποτελέσματα διήνοιξαν αὐτῶν τοὺς ὀφθαλμοὺς νὰ ἴδωσι ταύτην. Καί, κατὰ συνέπειαν τούτου, εὐρίσκομεν ὅτι ὁ γνώμων καὶ τὸ ἐνδόσιμον τῆς μεγάλης Μεταρρυθμίσεως ἦν, Δικαίωσις διὰ πίστεως εἰς τὴν «παντοτεινὴν θυσίαν» τοῦ Χριστοῦ, ἣτις δὲν ἔχει χρεῖαν ἐπαναλήψεως — ὡς ἀντιτιθεμένη εἰς τὴν συγχώρησιν ἣν ὁ Παπισμός

διδάσκει ὅτι ἐξασφαλίζεται διὰ τῶν κανόνων καὶ ἀναιμάκτων θυσιῶν ἐπὶ τῶν βεβήλων θυσιαστηρίων τοῦ ἀντιχρίστου.

Αὕτη δὲ ἦτο καὶ ἡ κατάλληλος θέσις ὅθεν ἡ μεταρρύθμισις ἔδε ν' ἀρχίσῃ: Ἀπὸ τῆς βάσεως ἦτις εἶναι —δικαίωσις [καθαρισμὸς] διὰ πίστεως εἰς τὴν «παντοτεινὴν θυσίαν». Παρατηρητέον, ἐντούτοις, ὅτι ἡ προφητεία δὲν ὑπεμφαίνει καθαρισμόν τοῦ στρατεύματος κατὰ τὸν χρόνον αὐτὸν, ἀλλὰ καθαρισμόν τοῦ Ἁγιαστηρίου καὶ μόνον. Οὔτε καὶ ἐκαθαρίσθη εἰσέτι τὸ στράτευμα. Οὔτοι διεκράτησαν εἰσέτι τὴν πλάνην, καὶ διακρατοῦσιν αὐτὴν μέχρι σήμερον. Ἄλλ' ἡ τάξις τῶν ἀφιερωμένων, τὸ Ἁγιαστήριον, ἀπηρνήθη καὶ κατήγγειλε τὴν πλάνην, καὶ ὑπέστη παθήματα καὶ θλίψεις χάριν τῆς ἀληθείας, πολλοὶ δ' ἐξ αὐτῶν καὶ θάνατον.

Ἄλλὰ ἡ μεταρρύθμισις αὕτη ἦν ἡ ἀρχὴ καὶ μόνον τοῦ ἔργου τοῦ καθαρισμοῦ. Διότι ἡ τάξις αὕτη, ἀφυπνισθεῖσα ἤδη, ταχέως ἀνεκάλυπεν ὅτι αἱ μολύνουσαι πλάναι εἶχον πολλαπλασιασθῆ καθ' ὄλον τὸ χρονικὸν διάστημα καθ' ὃ Ὁ Παπισμὸς «ἔπρατε καὶ εὐωδοῦτο». Ὁ Λούθηρος, ὁ ἡγέτης τῆς μεταρρυθμίσεως, δὲν ἐσταμάτησεν εἰς μίαν πλάνην καὶ μόνον, ἀλλ' ἀπεπειράθη νὰ καταρρίψῃ καὶ πλείστας ὄσας ἄλλας, καὶ πρὸς τοῦτο ἐτοιχοκόλλησεν ἐπὶ τῆς θύρας τῆς ἐν Βιτεμβέργῃ Ἐκκλησίας, τὴν 31ην Ὀκτωβρίου, 1517, ἐννενήκοντα καὶ πέντε θέσεις, αἱ ὁποῖαι πᾶσαι ἦσαν ἀντιρρήσεις εἰς τὰς διδασκαλίας καὶ τὰ δόγματα τοῦ Παπισμοῦ ἢ εἰκοσὴ ἑβδόμη ἐξ αὐτῶν ἦν ἄρνησις καὶ ἀποκήρυξις τῆς πρεσβευομένης συμφύτου ἀθανασίας τοῦ ἀνθρώπου. Τῶν προτάσεων αὐτῶν καταδικασθεισῶν ὡς αἰρέσεων ὑπὸ τοῦ Πάπα Λέοντος τοῦ Γ', ὁ Λούθηρος εἰς τὴν ἀπάντησίν του (1520 μ. Χ.) κατήγγειλε δι' ὑπερμέτρων ἐκφράσεων τὰς παπικὰς διδασκαλίας περὶ «μετουσιώσεως», «ἀνθρωπίνης ἀθανασίας», καὶ τὴν ἀξίωσιν τοῦ Πάπα ὅτι εἶναι «ὁ Ἀυτοκράτωρ τοῦ κόσμου, ὁ βασιλεὺς τοῦ οὐρανοῦ, καὶ Θεὸς ἐπὶ γῆς», καὶ ἀπεκάλεσε τὰς ἀξιώσεις αὐτάς, «**ΤΕΡΑΤΩΔΕΙΣ ΔΟΞΑΣΙΑΣ ΔΥΝΑΜΕΝΑΣ ΝΑ ΕΥΡΕΘΩΣΙΝ ΕΙΣ ΤΑ ΣΚΥΒΑΛΑ ΤΩΝ ΡΩΜΑΙΚΩΝ ΘΕΣΠΙΣΜΑΤΩΝ**».

Πλὴν φεῦ, τὸ τόσον γενναιοφρόνως καὶ θαρραλέως ἀρξάμε-

νον ἔργον τοῦ «καθαρισμοῦ» ἦν ὑπὲρ τὸ δέον ριζοσπαστικὸν ὥστε νὰ ἀποβῆ δημοφιλὲς οἱ δὲ φίλοι καὶ θαυμασταὶ τοῦ Λουθήρου καὶ τῶν συνεργατῶν του τοὺς κατέκτησαν ἐν μέτρῳ ὑπερισχύσαντες ἐπ' αὐτῶν διὰ τῆς «πολιτικῆς» τῶν «κολακειῶν», καὶ τῶν ὑποσχέσεων περὶ βοήθειας καὶ ἐπιτυχιῶν, εἰάν οὗτοι ἤθελον ρυθμίσει τὴν πορείαν αὐτῶν συμφῶνως πρὸς τὰς ὑπαγορεύσεις τῆς σοφίας τοῦ κόσμου τούτου. (ὄρα Δανλ. ια'. 34, 35). Πολλοὶ τῶν Γερμανῶν ἡγεμόνων ἐγένοντο θερμοὶ θαυμασταὶ τῶν τολμηρῶν μεταρρυθμιστῶν, οἵτινες ἔσχον τὴν τε σύνεσιν καὶ τὸ θάρρος ν' ἀντεπεξέλθωσι κατὰ τοῦ συστήματος ἐνώπιον τοῦ ὁποίου βασιλεῖς ἐπὶ αἰῶνας ἔτρεμον. Οἱ ἡγεμόνες οὗτοι ἐβοήθησαν τοὺς μεταρρυθμιστάς, ἡ δὲ παρ' αὐτῶν βοήθεια ἐφαίνεται εἰς ἐκείνους ἀπαραίτητος διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ κινήματος. Ὡς ἀντάλλαγμα δὲ τῆς παρασχεθείσης συνδρομῆς τῶν ἔλαβον παρὰ τῶν μεταρρυθμιστῶν τὴν ἀναγνώρισιν τῶν βασιλικῶν αὐτῶν δικαιωμάτων(;) Δέον ὡσαύτως νὰ ἔχωμεν ὑπ' ὄψιν ὅτι τὸ κίνημα τῆς μεταρρυθμίσεως ἦτο ἐξέγερσις οὐχὶ μόνον κατὰ τῆς θρησκευτικῆς τυραννίας, ἀλλὰ καὶ κατὰ τῆς πολιτικῆς τυραννίας ἐξίσου. Αἱ δύο δὲ αὗται τάξεις τῶν μεταρρυθμιστῶν ἠνώθησαν πρὸς ἀλλήλας διὰ δεσμῶν συμπαθείας, κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥτιον, καὶ συμπράξεως. Περὶ τῆς ἐποχῆς ταύτης τῆς μεταρρυθμίσεως, ὁ Καθηγητὴς Fisher λέγει :

Περὶ τῆς Ἑλβετίας — «Οἱ ἀγῶνες τοῦ Ζουίγγλιου ὡς μεταρρυθμιστοῦ τῆς ἐκκλησίας συνεμίχθησαν μετὰ τοῦ πατριωτικοῦ ζήλου διὰ τὴν ἠθικὴν καὶ πολιτικὴν ἀναγέννησιν τῆς Ἑλβετίας».

Περὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Ἰωάννου Καλβίνου, καὶ τῆς Κυβερνήσεως τῆς Γενεύης — «Τὴν πολιτικὴν ἐπανάστασιν ἐπηκολούθησε ἐκκλησιαστικὴ τοιαύτη. Ὁ Διαμαρτυρισμὸς ἐγκατέστη νομίμως τὸ 1535. Ὁ Καλβίνος, ἐγένετο ὁ ἐνεργὸς νομοθέτης τῆς πόλεως. Αὕτη δὲ ἀπέβη κράτος ἐκκλησιαστικόν».

Περὶ τῆς Σκανδιναβίας — «Εἰς τὰς Σκανδιναβικὰς χώρας ἡ βασιλικὴ ἐξουσία ἀποκατέστη μέσῳ τῆς μεταρρυθμίσεως».

Περὶ τῆς Δανιμαρκίας — «Ἡνέα [τῶν Διαμαρτυρομένων] διδασκαλία εἶχεν εἰσαχθῆ εἰς τὴν χώραν καὶ διεδίδετο. Οἱ εὐγενεῖς, οἵτινες ἐπωφθαλμίων τὰς κτήσεις τῆς Ἐκκλησίας [τῆς Ρωμαιο-Καθολικῆς] ἐνεκολπώθησαν αὐτὴν».

Περὶ τῆς Σουηδίας — «Μεγάλη πολιτικὴ ἐπανάστασις ἐπῆλθεν, ἥτις συνεπέφερε θρησκευτικὴν ἐπίσης ἐπανάστασιν». Περὶ τῆς Γερμανίας — «Αἱ κατὰ τῶν Διαμαρτυρομένων ἡγεμόνων ἀπειλαὶ κατέπεισαν αὐτοὺς νὰ σχηματίσωσι τὸν «Σύνδεσμον τῆς Σμαλκάλδης» πρὸς ἀμοιβαίαν ὑπεράσπισίν των οἱ καθολικοὶ δὲ τότε εὖρον ὅτι ἦτο ὄλως ἄσκοπον καὶ ἀνωφελές νὰ θέσωσιν εἰς ἐφαρμογὴν τὰ κατὰ τῶν Λουθηρανῶν μέτρα τῆς καταπιέσεως. Εἰς τὴν Δίαιταν τῆς Αὐγούστης (Augsburg); κατὰ τὸ 1555, συνωμολογήθη τέλος ἡ **Θρησκευτικὴ Εἰρήνη**. Ἐκαστος τῶν ἡγεμόνων ἦτο ἐλεύθερος νὰ ἐκλέξῃ μεταξὺ τῆς Καθολικῆς θρησκείας καὶ τῆς Αὐγουσταιᾶς ὁμολογίας [τῶν Μεταρρυθμιστῶν] ἡ δὲ θρησκεία τοῦ ἡγεμόνος ἔδει νὰ εἶναι καὶ ἡ θρησκεία τοῦ κράτους, ἐπὶ τοῦ ὁποίου οὗτος ἐβασίλευε τοῦτέστι, ἐκάστη κυβέρνησις ὤφειλε νὰ ἐκλέξῃ τὸ διὰ τοὺς ὑπηκόους αὐτῆς σύμβολον τῆς πίστεως».

Ἀληθῶς εἰπεῖν, αἱ πολιτικαὶ περιστάσεις τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, συνδυαζόμεναι μετὰ τοῦ γεγονότος, καθ' ὃ καὶ αὐτοὶ ἀκόμη οἱ ἡγέται τοῦ ἀναμορφωτικοῦ κινήματος μόλις ἤρχιζον ν' ἀφυπνίζωνται ὡς πρὸς ὀλίγας μόνον ἠθικὰς καὶ δογματικὰς πλάνας τῆς Παπωσύνης, ἄγουσιν ἡμᾶς νὰ θαυμάσωμεν διὰ τὰ γοργὰ ἄλματα τὰ ὁποῖα οὗτοι ἔκαμον πρὸς τὸ ὀρθὸν καὶ τὸ δίκαιον, ἢ νὰ καταδικάσωμεν αὐτοὺς τραχέως, διότι δὲν ἐξετέλεσαν τὸ ἔργον τοῦ καθαρισμοῦ μᾶλλον τελειότερον. Ὅποταν ὁμως αἱ Διαμαρτυρόμεναι Ἐκκλησίαι ἠνώθησαν μετὰ τῆς πολιτείας, πρόοδος τε καὶ ἀναμόρφωσις ἐσταμάτησαν. Ταχέως δὲ μετὰ ταῦτα ἐθεσπίσθησαν σύμβολα πίστεως, τὰ ὁποῖα ἦσαν τόσον σχεδὸν ἄκαμπτα καὶ ἀντιτιθέμενα εἰς τὸ αὐξάνειν τὸν πιστὸν εἰς τὴν γνῶσιν, ὅσον καὶ τὰ διατάγματα τῆς Ρώμης, καίπερ ταῦτα διετέλουν ἐγγύτερον πρὸς τὴν ἀλήθειαν ἢ τὰ τῆς Ρώμης — δηλ. ἦσαν ἄλλο εἶδος δουλείας μετὰ μεγαλειτέρας τινὸς ἐλευθερίας.

Καὶ οὕτω, τὸ αὐτὸ εἶδος τῆς μεταξὺ Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας ἐνώσεως, τὸ ὁποῖον τοσαύτην βλάβην εἶχε προξενήσει εἰς τὴν ἀλήθειαν προηγουμένως, ἐπὶ Παπισμοῦ, ὑπῆρξε καὶ ἐνταῦθα ἡ παγὶς διὰ τῆς ὁποίας ὁ ἐχθρὸς παρεκώλυσε καὶ ἀνέστειλε τὸν «Καθαρισμὸν τοῦ Ἀγιαστηρίου», ὅστις τόσον γενναιοφρόνως εἶχεν ἀρχίσει. Ἀναμόρφωσις καὶ καθαρισμὸς ἔπαυσαν πρὸς καιρὸν, ἀντὶ δὲ νὰ προβαίνωσιν εἰς τὸν καθαρισμὸν, οἱ μεταρρυθμισταὶ ἐπέστησαν τὴν προσοχὴν των εἰς τὴν διοργάνωσιν ἑαυτῶν, καὶ εἰς τὴν ἀνασίμβωσιν καὶ μᾶλλον εὐπρόσωπον παράστασιν πολλῶν ἐκ τῶν παλαιῶν Παπικῶν δογμάτων, τὰ ὁποῖα τόσον μεγαλοφώνως εἶχον κατ' ἀρχὰς καταδικάσει. Τοιοῦτοτρόπως ἐδελέασε καὶ ἀπεπλάνησεν ὁ Σατανᾶς τοὺς μεταρρυθμιστὰς εἰς αὐτὴν ταύτην τὴν «ἐκπόρνευσιν» (ἐνωσιν ἐκκλησίας καὶ πολιτείας), τὴν ὁποίαν οὗτοι εἶχον κατηγορήσει καὶ καταγγεῖλει ἐπὶ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρώμης. Καὶ τοιοῦτοτρόπως ἡ θανατηφόρος πληγὴ τὴν ὁποίαν ὁ Παπισμὸς εἶχε λάβει ἐθεραπεύθη καὶ πάλιν πρὸς καιρὸν — Ἀποκλ. ιγ'. 3.

Ἄλλ' ὁ οὕτω ἀρξάμενος καὶ οὕτω διακοπεὶς καθαρισμὸς, ἀνάγκη νὰ ἀρχίσῃ καὶ πάλιν ἐκ νέου καὶ προχωρήσῃ διότι εἰς τὸ τέλος τῶν 2,300 ἐτῶν τὸ Ἀγιαστήριον δέον νὰ ἦ κεκαθαρισμένον. Οὕτω δὲ καὶ ἐγένετο. Ἡ ἐπάνοδος εἰς τὴν Γραφὴν ὡς τὸν μόνον αὐθεντικὸν γνώμονα πρὸς πίστιν μεθ' ἧς καὶ ἡ μεταρρυθμισὶς εἶχεν ἀρχίσει, ἔσπειρε καὶ ἐφύτευσε βαθέως σπέρματα, τὰ ὁποῖα ἐβλάστανον ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν, καὶ παρήγαγον μεταρρυθμίσεις τὴν μίαν κατόπιν τῆς ἄλλης, εἰς πεῖσμα τοῦ γεγονότος καθ' ὃ οἱ ἀρχικοὶ μεταρρυθμισταὶ τόσον ταχέως ἀπεπειράθησαν νὰ παρακωλύσωσιν τὴν ἐξάπλωσιν τῆς μεταρρυθμίσεως πέραν τῶν ὁρίων τὰ ὁποῖα οὗτοι ἔστησαν, ἰδρύνοντες σύμβολα καὶ προπύργια πίστεως, πέραν τῶν ὁποίων ὁρίων μηδὲν λαμβάνοντες ὑπ' ὄψιν τὴν περὶ τοῦ ἐναντίου διδασκαλίαν τῶν Γραφῶν, εἰς οὐδένα ἐπέτρεπον νὰ προβῇ χωρὶς νὰ ἐπισύρῃ ἐφ' ἑαυτοῦ τὸ ἀνάθεμα τοῦ «αἰρετικοῦ».

Ρίπτοντες βλέμμα ἐφ' ὅλης τῆς σταδιοδρομίας τῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ τῶν ἡμερῶν τοῦ Λουθηρου καὶ μέχρι τῆς σήμε-

ρον, δυνάμεθα νὰ ἴδωμεν ὅτι ἡ ἀναμόρφωσις ἣ ὁ καθαρισμὸς προώδευσεν μόνον βῆμα πρὸς βῆμα, ἡ αὐτὴ δὲ τὰς παρατηρεῖται εἰς καθέκαστον βῆμα διότι, ἐκάστη ὁμὰς ἀναμορφωτῶν, ἅμα ὡς οὗτοι ἐπετέλεσαν τὸ ἐλάχιστον αὐτῶν ἔργον τοῦ καθαρισμοῦ, ἐσταμάτησαν καὶ ἠνώθησαν μετὰ τῶν λοιπῶν πρὸς καταπολέμησιν πάσης περαιτέρω μεταρρυθμίσεως ἢ καθαρισμοῦ.

Οὕτως ἡ ἐν Ἀγγλίᾳ Ἐκκλησία, ἀπορρίψασά τινας ἐκ τῶν μᾶλλον χονδροειδῶν διδασκαλιῶν καὶ πράξεων τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρώμης, προέβαλε τὴν ἀξίωσιν, τὴν ὁποίαν καὶ ἔχει εἰσέτι, ὅτι αὐτὴ εἶναι ἡ μόνη ἀληθῆς Ἐκκλησία, καὶ ὅτι οἱ Ἐπίσκοποι αὐτῆς κέκτινται ἀποστολικὴν διαδοχὴν, καὶ ἐπομένως ἀνωτέραν ἐξουσίαν ἐπὶ τῆς κληρονομίας τοῦ Θεοῦ! Ἡ «θυγάτηρ» αὐτῆ τῆς Ρώμης, ἀφήσασα τὴν «μητέρα» ἐνηγαλίσθη τὸν προταθέντα αὐτῇ βραχίονα τῆς Ἀγγλίας, καὶ ἀνηγόρευσε τὸν ἀνώτερον ἄρχοντα τῆς Αὐτοκρατορίας κεφαλὴν τῆς Ἐκκλησίας ταύτης. Καὶ ἐντούτοις, ὡς συνέβη καὶ μὲ τὴν Λουθηρανὴν «θυγατέρα», καὶ τὸ διάβημα τοῦτο ἀπετέλει μεταρρυθμίσειν, καὶ πρὸς τὴν ὀρθὴν διεύθυνσιν, — ἀλλ' ἦν μερικὸς καὶ μόνον καθαρισμὸς. Ὁ Καλβῖνος, ὁ Νώξ (Κνοχ) καὶ ἄλλοι, ἀνεκάλυψαν ὅτι ἡ πρόγνωσις τοῦ Θεοῦ, ὅσον ἀφορᾷ τὰ ὅλον ἐξελισσόμενα γεγονότα, εἶχε μεγάλως παροραθῆ ὑπὸ τὰ παπικὰ σκύβαλα ἀπορρίψαντες δὲ τὴν ιδέαν ὅτι ἡ ἐπιτυχία τῶν βουλῶν τοῦ Θεοῦ ἐξηριτᾶτο ὅλως ἐκ τῶν ἀγώνων καὶ προσπαθειῶν τοῦ πεπιτωκότις ἀνθρώπου, συνετέλεσαν νὰ καταδείξωσιν ὅτι ἡ ἐκκλησία δὲν ἐξηριτᾶτο ἐκ τοῦ βραχίονος τῆς πολιτείας ὅπως ἐξασφάλισεν εἰς ἑαυτὴν ἐπιτυχίας διὰ σαρκικῶν ὄπλων. Οἱ ἄνδρες οὗτοι εἰργάσθησαν μέγα ἔργον, καὶ πολύτιμον ἀληθῶς, τὸ ὁποῖον παρήγαγεν ἔκτοτε πολὺν περισσοτέρους καρπούς, παρ' ὅσους δύνανται πολλοὶ νὰ ἴδωσιν. Οὐχ' ἦτιον, τυφλωθέντες καὶ οὗτοι δι' ἄλλων μολυσματικῶν πλανῶν, τὰς ὁποίας δὲν ἀνεγνώρισαν ὡς τοιαύτας, παρουσιάσθησαν ὡς συνήγοροι τῆς πλάνης καθ' ἣν πάντες ὅσοι δὲν εἶνε ἐκλελεγμένοι διὰ τὴν οὐρανίαν κατάστασιν εἶναι κατακεκριμένοι δι' αἰωνίας βασάνους. Ταχέως δὲ αἱ διδασκαλῖαι τῶν αὐτῶν ἀπεκρυσταλλώθησαν ὑπὸ τὴν ὀνομασίαν τοῦ Πρεσβυτεριανισμοῦ. Πέ-

ραν δὲ τῆς ὑπ' αὐτῶν κατ' ἀρχὰς γενομένης διακηρύξεως τῆς ἀληθείας τοῦ ἀμετατρέπτου τῶν θείων βουλῶν καὶ διατάξεων, ἐλάχιστον ἐγένετο καὶ παρ' αὐτῶν τὸ συντεῖνον εἰς τὴν ἀναμόρφωσιν ἢ τὸν καθαρισμόν. Ὅμοίως δὲ πρὸς τὰς ἀδελφὰς αὐτῶ Ἐκκλ. ἀποχρώσεις, καὶ ὁ Πρεσβυτεριανισμὸς οὐκ ὀλίγον εἰργάσθη ὅπως παρακώλυση καὶ ἀναστείλῃ τὸ ἔργον τοῦ καθαρισμοῦ.

Οἱ δύο ἀδελφοὶ Wesleys καὶ οἱ συνεργάται αὐτῶν, στενοχωρούμενοι ἐκ τοῦ τυπικισμοῦ καὶ τῆς πνευματικῆς ψυχρότητος τῶν ἡμερῶν των, ἠγωνίσθησαν νὰ ἀπορρίψωσι μέρος τοῦ ψυχροῦ αὐτοῦ τυπικισμοῦ, τοῦ φυσικῶς ἀπορρέοντος ἐκ τῆς ἐνότητος τῆς ἐκκλησίας μετὰ τῆς πολιτείας, καὶ καταδείξωσι τὴν ἀνάγκην τοῦ ἀτομικοῦ ἀγιασμοῦ, διὰ προσωπικῆς ἐκάστου πίστεως εἰς τὸν Χριστὸν, καὶ ἐνότητος μετ' Αὐτοῦ — διδάσκοντες ὅτι τὸ γεγονός, ὅτι ἐγεννήθη τις ὑπὸ οἰανδήποτε οὔτω καλουμένην Χριστιανικὴν κυβέρνησιν, καὶ ἀνεγνωρίσθη ἐκ γενετῆς μέλος ἐνὸς τοιούτου πολιτικοῦ — ἐκκλησιαστικοῦ ὄργανισμοῦ, δὲν ἀποτελεῖ διόλου Χριστιανισμόν. Ἡ διακήρυξις ἦτο ἔξοχον ἔργον καθ' ἑαυτὴν, καὶ ἀπαραίτητον μέρος τοῦ ἔργου τοῦ «καθαρισμοῦ» ἀλλὰ ἀντὶ νὰ προβῇ πρὸς τὴν τελειότητα ἐν τῇ ἀπλότητι τῆς ἀρχηγόνου Ἐκκλησίας, καὶ ὁ Wesley, ἐπίσης, κατέληξεν ταχέως εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι τὸ ἔργον τοῦ καθαρισμοῦ καὶ τῆς ἀναμορφώσεως συνεπληρώθη, καὶ προέβη, ὡς καὶ οἱ λοιποί, εἰς τὴν δι-οργάνωσιν τοῦ Μεθοδισμοῦ, καὶ εἰς τὸ νὰ περιφράξῃ αὐτὸν διὰ τοῦ εἰδικοῦ συμβόλου τῆς πίστεώς του, τῶν τύπων καὶ λοιπῶν διατάξεων τοῦ Μεθοδισμοῦ, ὡς νὰ ἐσκόπει καὶ οὕτως νὰ παρεμποδίσῃ ἀποτελεσματικῶς πᾶσαν περαιτέρω πρόοδον καὶ καθαρισμόν. Ὁ Οὐνιταριανισμὸς (Unitarianism) ὁ Οὐνιβερσαλισμὸς (Universalism *), καί-τοι ἐνσωματοῦντα ἐν ἑαυτοῖς πλάνας, καὶ τὰ κινήματα ταῦτα ἀκόμη ὑπῆρξαν ἀπόπειραι πρὸς ἀπόρριψιν βεβήλων πλα-

* Σ. Μ. Ἀμφότερα ἐκκλησιαστικὰ συστήματα πρεσβεύοντα τὸ μὲν τὸν Κύριον ἡμῶν ὡς ἄνθρωπον θεῖον, τέλειον μόνον τὸ δὲ τὴν τελικὴν σωτηρίαν ἀπάντων τῶν ἀνθρώπων.

νῶν, αἵτινες ἴσως ὑπῆρξαν ἀναλόγως ἐπιτυχεῖς ἢ ἀνεπιτυχεῖς ὡς καὶ αἱ λοιπαὶ ἀπόπειραι.

Οἱ καλούμενοι Βαπτισταὶ ἐκπροσωποῦσιν ἑτέραν προσπάθειαν πρὸς καθαρισμόν τοῦ Ἀγιαστηρίου, διὰ τῆς ἀπορρίψεως ἄλλης πλάνης εἰσαχθείσης ὑπὸ τοῦ Παπισμοῦ, ἐν σχέσει μὲ τὴν διάταξιν τοῦ βαπτίσματος, καὶ τῆς ἀρνήσεως καὶ ἀποκηρύξεως τῆς πλάνης καθ' ἣν ὁ ραντισμὸς ἐνὸς μὴ δυναμένου νὰ πιστεύσῃ νηπίου ἀποτελεῖ βάπτισμα πιστοῦ, ἢ καὶ ὅτι ὁ ραντισμὸς, καθ' ὅτανδῆποτε τρόπον, συμβολίζει διδασκαλίαν τινὰ τοῦ Χριστοῦ. Ἐν τούτοις, καὶ οἱ Βαπτισταὶ, πέραν τῆς ὀρθῆς διδασκαλίας περὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ αὐτοῦ τύπου ἢ συμβόλου τοῦ βαπτίσματος, ἐλαχίστην πρόοδον ἐπετέλεσαν. Σήμερον δὲ καὶ οὗτοι εὐρίσκονται ἰστάμενοι συχνάκις μετὰ τῶν λοιπῶν, ὡς ἀντιλέγοντες καὶ κωλύοντες πρὸς πάντα περαιτέρω καθαρισμόν.

Μεταγενεστέρα τις μεταρρυθμίσις εἶναι ἡ γνωστὴ ὑπὸ τὸ ὄνομα «Χριστιανικὴ Ἐκκλησία», ἢ «Ἐκκλησία τῶν Μαθητῶν». Ὁ κλάδος οὗτος διωργανώθη κατὰ τὸ 1827 ὑπὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου Κάμπελλ. Αἱ μεταρρυθμίσεις τὰς ὁποίας οὗτοι εἰσηγήθησαν εἰς τὸν ὀργανισμόν τῆς ἐκκλησίας τῶν ἡσάν: Ἀποστολικὴ ἀπλότης ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἐκκλησιαστικὴν διοίκησιν. Αἱ Γραφαὶ καὶ μόνον ὁ κανὼν τῆς πίστεως ἢ ἰσότης πάντων τῶν μελῶν τοῦ Χριστοῦ ὑπ' αὐτὸν ὡς Κεφαλὴν πάντων, καὶ συνεπῶς ἡ κατάργησις πάντων τῶν Ἐκκλησιαστικῶν τίτλων, τοιούτων οἷοι οἱ Αἰδέσιμος, Διδάκτωρ Θεολογίας, κλπ., ὡς Παπικῶν, καὶ ἐναντίων εἰς τὸ πνεῦμα τοῦ Χριστοῦ καὶ τοῦ καθαροῦ καὶ ἀμιγροῦς Χριστιανισμοῦ, τοῦ ὁποίου ἡ ἀρχὴ εἶναι, «Ὁ διδάσκαλος ὑμῶν ἐστὶν εἰς, πάντες δὲ ὑμεῖς ἀδελφοί ἐστε».

Ὁ σκοπός, καὶ ὁ μέχρι τοιούτου σημείου προχωρήσας καθαρισμὸς ἦσαν καλὰ, καὶ παρήγαγον καρποὺς εἰς τὴν διανοίαν καὶ τὰς ἐλευθερίας τινῶν εἰς πάσας τὰς Ἐκκλησ. ἀποχρώσεις. Ἀλλὰ καὶ ὁ κλάδος οὗτος, ὡς καὶ οἱ λοιποί, ἔπαυσεν ἐπιχειρῶν περαιτέρω ἀναμόρφωσιν, καὶ τὸ μεταρρυθμιστικὸν αὐτοῦ πνεῦμα εἶναι πλέον νεκρόν. Διότι ἐνῶ ἀξιοῦσιν ὅτι ἡ Γραφὴ εἶναι ὁ μόνος αὐτῶν κανὼν πρὸς πί-

στιν, ἔσταμάτησαν εἰς τὴν τοιαύτην τροχίαν, ἣ περιστρέφονται εἰς ταύτην ἄνευ οὐδεμιᾶς προόδου πρὸς τὴν ἀλήθειαν. Ἄξι-
οῦντες δὲ οὐ εἶναι ἐλεύθεροι ἀπὸ τῶν διαφόρων ἐκκλησια-
στικῶν «πιστεύω» καὶ τῶν πεδίκλων τῶν ἀνθρωπινων παρα-
δόσεων, παραλείπουσι νὰ χρησιμοποιήσωσι τὴν ἐλευθερίαν
αὐτὴν, ὡς ἐκ τούτου δὲ διατελοῦσι δεδεδεσμευμένοι τῷ πνεῦ-
ματι, καὶ κατὰ συνέπειαν ἀποτυγχάνουσι εἰς τὸ ν' αὐξάνωσι
εἰς τὴν γνῶσιν καὶ τὴν χάριν. Καίτοι δὲ παρ' οὐδενὸς κανο-
νισμοῦ πίστεως δεσμεύονται, ἐντούτοις, διὰ τῆς πρὸς τὰς
παραδόσεις καὶ τῆς ἀνθρωπίνους τιμὰς ὑπολήψεώς των, ὡς
καὶ διὰ τῆς ἰδίας αὐτῶν αὐταρεσκειᾶς, ταχέως ἐπαγιώθη-
σαν εἰς τὴν τοιαύτην κατάστασιν, καὶ ἀπεκοιμήθησαν ὡς πρὸς
τὸ ἔργον τοῦ περαιτέρω καθαρισμοῦ τοῦ Ἀγιαστηρίου, καὶ
μάλιστα ὀπισθοδρομοῦσιν ἀπὸ τῆς προτέρας αὐτῶν θέ-
σεως.

Ἄλλ' ἐνῶ ὀλίγους καὶ μόνους ἐκ τῶν μεταρρυθμιστῶν,
καὶ ὀλίγα ἐκ τῶν μεταρρυθμιστικῶν κινήματων, ἀνεφέρομεν
ἐνταῦθα, δὲν πρέπει νὰ ἐκληφθῶμεν ὡς ἀπορρίπτοντες καὶ
μὴ ἀναγνωρίζοντες ἄλλους. Μακρὰν πάσης τοιαύτης ὑπονοίας:
ἡ μεταρρύθμισις ὑπῆρξε γενικὴ, πάντες δὲ οἱ ἀληθεῖς καὶ
ἐνθερμοὶ Χριστιανοὶ μετέσχον ὁποσοδήποτε εἰς τὸ ἔργον τοῦ
καθαρισμοῦ. Ἡ μεγάλη δυσκολία ἔγκειται ἐν τῷ γεγο-
νότι καθ' ὃ, προκατειλημμένοι οὗτοι ἐκ τῆς παιδιότητος ἀνα-
τροφῆς των, καὶ κατεπισημένοι ἐκ τῶν μεγαλαύχων ἀξιώσε-
ων τῆς πλάνης, ὀλίγοι ἠδύναντο καὶ δύνανται εἰσεῖν νὰ ἴδωσι
τὸν μέγαν ὄγκον τῆς πλάνης, καὶ τὴν κατὰ συνέπειαν ἀνάγ-
κην ὅπως βαδίσῃ τις ἐμπρὸς εἰς τὸ ἔργον τοῦ καθαρισμοῦ. Ταῦ-
τα δὲ, τὰ τόσον ἐπωφελῆ πλεονεκτήματα διὰ τὸν μέγαν ἡμῶν
ἐχθρόν, τὸν Διάβολον, δὲν παρέλειπεν οὗτος νὰ ἐκμεταλ-
λευθῆ, δεσμεύων οὕτω τοὺς ἁγίους καὶ κωλύων τὸ ἔργον
τοῦ καθαρισμοῦ.

Ἐτέρα τις μεταρρύθμισις, καὶ ὑπὸ τινα ἔποψιν ἢ μᾶλλον
τελειότερα πασῶν, ἤρξατο ὀλίγον χρόνον μετὰ τὴν προμνησ-
θεῖσαν τελευταίαν, περὶ ἧς καὶ ἀνεφέρομεν ἤδη συντόμως εἰς
τὸ προηγούμενον κεφάλαιον. Ὁ κ. William Miller, ἐκ Μασ-
σατςουζέτιτς τῶν Ἠνωμ. Πολιτειῶν, ἀνήκων εἰς τὴν Βα-

πιστικὴν Ἐκκλησίαν, ὅστις ὑπῆρξεν τὸ ὄργανον τὸ χρησιμο-
ποιηθὲν παρὰ Κυρίου ὅπως ἀρχίσῃ τὴν μεταρρυθμισὴν αὐτὴν,
ἐπέστησε τὴν προσοχὴν τῆς Ἐκκλησίας ἐπὶ τοῦ γεγονότος,
καθ' ὃ αἱ Γραφαὶ ἀποκαλύπτουσί τι περὶ τοῦ χρόνου, ὡς ἐπίσης
καὶ περὶ τῆς τάξεως τῆς ἐκπληρώσεως τοῦ σχεδίου τοῦ Θεοῦ.
Οὗτος διείδεν ὅτι οἱ προφηταὶ ἀναγράφουσι περιόδους, ἃς
συνοδεύουσι διὰ τῆς δηλώσεως ὅτι, ἐν τῷ ὠρισμένῳ καιρῷ οἱ
ἀληθῶς σοφοί, οἱ συνετοί, θέλουσι κατανοήσει αὐτάς, καὶ ἐ-
πεδίωξε νὰ γείνη καὶ αὐτὸς εἰ ἐκ τῶν τῆς περιγραφομένης τά-
ξεως. Ἐρευνήσῃ λοιπὸν καὶ εὔρε ζητήματά τινα μεγάλου ἐν-
διαφέροντος, τὰ ὁποῖα ἀπ αἰώνων εἶχον παραμεληθῆ καὶ πα-
ροραθῆ ὑπὸ τὰς παραδόσεις τῆς Ρώμης, μεταξὺ ἄλλων δὲ
ὅτι ἡ δευτέρα ἔλευσις τοῦ Κυρίου ἡμῶν ἀφεώρα τὴν ἐπιδα-
ψίλευσιν τῆς ζωῆς, καὶ τὴν εὐλογίαν τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τῶν
πιστῶν ὡς ἡ πρώτη ἔλευσις ἀπέβλεπε διὰ τὴν ἐξαγορὰν τοῦ
κόσμου καὶ ὅτι πράγματι, ἀπολύτρωσις καὶ ἀποκατάστασις
εἰσι δύο τινὰ μέρη τοῦ ἐνὸς ἀπολυτρωτικοῦ σχεδίου.

Διὰ μίαν τοιαύτην εἰλικρινῆ καὶ ἔνθερμον καρδίαν, τὸ νὰ
κατανοήσῃ τοιαύτας ἀγαθὰς ἀγγελίας, δὲν ἠδύνατο νὰ σημαίνη
ὀλιγώτερον τοῦ νὰ διακηρύξῃ αὐτάς τοῦτο δὲ καὶ ἔπραξεν
οὗτος. Ἡ ἀποκάλυψις τῆς ἀληθείας ταύτης ἤγαγεν εἰς τὴν
ἀπόρριψιν πλανῶν τινων, οὕτω δὲ ὁ κ. Μίλλερ εἰργάσθη ἔρ-
γον καθαρισμοῦ ἐπὶ πάντων ὅσοι περιῆλθον ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν
αὐτοῦ. Ἐπὶ παραδειγματι, ἀφοῦ ἡ δευτέρα ἔλευσις τοῦ Κυρίου
ἡμῶν ἀφορᾷ τὴν ἰδρυσιν τῆς βασιλείας Αὐτοῦ καὶ τὴν ἀνύψωσιν
καὶ ἀνάδειξιν τῆς Ἐκκλησίας Του, καθίσταται πρόδηλον ὅτι αἱ
ἀξιώσεις τῶν Ἐκκλησιῶν ἐκεῖνων, αἵτινες διατελοῦσιν ἠνωμένοι
μετὰ ἐπιγείων βασιλειῶν ἢ κρατῶν (τὰ ὁποῖα ἀξιούσιν ὅτι εἶναι
αἱ βασιλεῖαι τοῦ Θεοῦ καὶ ὅτι ἐπομένως, εἶναι παρ' Αὐτοῦ
ἐξουσιοδοτημένα νὰ βασιλεύωσι καὶ ἄρχωσιν ἐπὶ τοῦ κόσμου),
ἀνάγκη νὰ εἶναι ἀπλαῖ ἀναζονικαὶ ἰδιοποιήσεις καὶ σφετερι-
σμοί Διότι ἐὰν ἡ τοῦ Χριστοῦ βασιλεία δὲν «ἰδρῦθῃ» εἰσέτι,
αἱ βασιλεῖαι αὗται, διατελοῦσαι ἤδη «ἰδρυμένοι», δέον νὰ ἔχω-
σιν ἀνυψωθῆ εἰς τὴν τοιαύτην περιωπὴν ὑπὸ «τοῦ ἄρχον-
τος τοῦ κόσμου τούτου» (τοῦ Σατανᾶ), καὶ δέον αὗται νὰ
ἐργάζωνται τὸ πλεῖστον πρὸς τὸ συμφέρον αὐτοῦ, ὅσον ὀψι-

ποτε καὶ ἂν διατελῶσιν ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ γεγονότος τούτου οἱ ἄρχοντες αὐτῶν.

Ἐτέρα τις πλάνη, εἰς τὴν ἀπόρριψιν τῆς ὁποίας συνετέλεσε τὸ κήρυγμα τοῦ κ. Μίλλερ, ἦν ἡ φυσικὴ ἀθανασία τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ ἰδέα αὕτη ἐπεκράτησεν ἐπὶ αἰῶνας, ὅτι δηλ. ὁ ἄνθρωπος εἶναι συμφύτως ἀθάνατον ὃν τοῦτέστιν ὅτι, ἅπαξ δημιουργηθεὶς, δὲν δύναται πλέαν ν' ἀποθάνῃ, καὶ ὅτι ὁ θάνατος εἶναι ἀπλοῦν ἀπαιτηλὸν φαινόμενον, διότι ὁ ἄνθρωπος φαίνεται μόνον ὅτι θνήσκει, ἀλλὰ πραγματικῶς δὲν ἀποθνήσκει, ἀλλ' ἀπλῶς μεταλλάσει μορφήν καὶ λαμβάνει ἐν ἑτερον βῆμα πρὸς τὴν «ἐξέλιξιν». Ὁ κ. Μίλλερ ἐπίστευεν ὡς καὶ οἱ λοιποὶ ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου ἀλλ' αἱ ἀλήθειαι ἐφ' ὧν ἐπεκαλεῖτο τὴν προσοχὴν τῶν ἀνθρώπων, ἰδιαίτερος δὲ αἱ διδασκαλίαι ἐν σχέσει μὲ τὴν ἔλευσιν τοῦ Κυρίου καὶ τὴν ἀνάστασιν τῶν νεκρῶν, ἐξέθεσαν τὸ πρῶτον τόσον ἐμφαιτικῶς τὴν φθοροποιαν αὐτὴν πλάνην, ἣτις ἀρνεῖται τὴν ἀνάστασιν, διδάσκουσα ὅτι οὐδεὶς εἶναι νεκρός, καὶ ἐπομένως ἡ ἔλευσις τοῦ Κυρίου ἡμῶν καὶ ἡ τῶν νεκρῶν ἀνάστασις εἶναι περιττά. Ἀλλὰ τὴν ἐπισταμένην τοῦ ζητήματος τούτου ἐξέτασιν ἐπαφίνομεν δι' ἄλλον τινα τόμον τοῦ παρόντος ἔργου, ἐν τῷ ὁποίῳ θέλει ἀποδειχθῆ ὅτι ἡ ἀθανασία καὶ ἡ αἰώνιος ζωὴ εἰσὶ χαρίσματα, προνόμια ἀποκτώμενα μόνον διὰ τοῦ Χριστοῦ, καὶ οὔτε ὑποσχόμενα οὐδὲ χορηγούμενα εἰς τοὺς ἀσεβεῖς.

Ἐπὶ τῆς ἰδέας τῆς ἀνθρωπίνης ἀθανασίας βασιζόμενον, καὶ ἐξ αὐτῆς βλαστῆσαν, εἶναι καὶ τὸ Παπικὸν δόγμα τοῦ Καθαρηρίου πυρός, καὶ τὸ ἀκόμη τρομερώτερον δόγμα, τὸ ὁποῖον τινες τῶν Διαμαρτυρομένων Ἐκκλησιῶν πρεσβεύουσι, τὸ τῆς αἰωνίου κακοδαιμονίας (τῶν ψυχῶν) εἰς μέρος ἀτελευτήτων βασάνων. Διότι οὗτοι σκέπτονται ὅτι, ἐὰν ὁ ἄνθρωπος πρέπει νὰ ζῇ αἰωνίως, (καὶ ἂν ὄντως εἶναι ἀθάνατος καὶ αὐτὸς ὁ Θεὸς ἀκόμη δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ τὸν ἐξοντώσῃ), ἐν τιαύτῃ περιπτώσει οὗτος πρέπει νὰ ζῇ εἴτε ἐν αἰωνίῳ εὐδαιμονίᾳ εἴτε ἐν αἰωνίῳ κακοδαιμονίᾳ καὶ ἀθλιότητι. Καὶ ἀφοῦ, ἰσχυρίζονται οὗτοι, ἐν τῷ θανάτῳ του ἐπαναφέρεται εἰς τὴν αἰωνίαν αὐτοῦ κατάστασιν, ἡ μεγάλη τῶν

ἀνθρώπων πλειονότης ἀνάγκη τότε νὰ ἀρχίσῃ αἰωνιότητα βασάνων διότι, κατὰ τὰ ὀλίγα ἔτη τῆς παρούσης ζωῆς, οὔτοι εἴτε δὲν ἔτυχε νὰ γνωρίσωσι τὴν ὀρθὴν ὁδόν, ἢ γνωρίσαντες δὲν ἠδυνήθησαν νὰ βαδίσωσιν ἐν αὐτῇ, ἔνεκα κληρονομικῶν ἀδυναμιῶν, κλπ.

Ἡ μεγάλη ρίζα πολλῶν φθοροποιῶν πλανῶν ἤρξατο ἀποσπωμένη καὶ ἀπορριπτομένη διὰ τοῦ κηρύγματος τῆς δευτέρας ἐλεύσεως τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς ἀναστάσεως, ἧς διακηρύττεται ὡς τότε μέλλουσα νὰ λάβῃ χώραν. Νοήμονες δὲ καὶ σκεπτικαὶ ἄνθρωποι ἤρχισαν θαυμάζοντες καὶ διερωτῶντες διατὶ ὁ Κύριος ἤθελεν ἀναστήσει τοὺς νεκρούς, ἐὰν οὔτοι εὐρίσκωνται ἤδη εἴτε εἰς τὸν Οὐρανὸν εἴτε εἰς τὸν ἄδην, καὶ ὁ κλῆρος αὐτῶν εἶναι εἰς αἰῶνας ἀποφασισμένος. Ἀκολουθῶς ἤρξαντο ἀποροῦντες διατὶ οἱ νεκροὶ ὀνομάζονται νεκροί, ἐὰν οὔτοι πράγματι ζῶσιν. Ἐπειτα ἐθαύμαζον διατὶ ὁ Κύριος ἡμῶν καὶ οἱ ἀπόστολοι οὐδὲν ἀπολύτως εἶπον περὶ τῶν νεκρῶν ὡς ζώντων που εἰσέτι, ἀλλ' ὄλως τὸναντίον, ὡς μόνην ἐλπίδα ὑπέδειξαν πάντοτε τὴν ἀνάστασιν, διακηρύξαντες μάλιστα ὅτι ἐὰν ἀνάστασις δὲν ὑπάρχει «πάντες ἀπώλοντο» (Α. Κορινθ. ιε'. 13 — 18.) Τότε οἱ λόγοι τοῦ Κυρίου ἡμῶν, ὑποσχομένου ἐξέγερσιν «πάντων τῶν ἐν τοῖς μνημείοις», ἤρξαντο λαμβάνοντες σημασίαν καὶ βαθμηδὸν ἤρξατο κατανοούμενον τὸ ὅτι οἱ νεκροὶ δὲν ζῶσιν, ἀλλ' ὅτι θάνατος σημαίνει τὸναντίον ἀκριβῶς τῆς ζωῆς. Καὶ οἱ ζητοῦντες εὗρον ὅτι αἱ Γραφαὶ εἰσιν ἐν πλήρει πρὸς ἑαυτὰς ἁρμονία, ἀλλ' ἐν ἀμέσῳ ἀντιθέσει πρὸς τὰς κοινὰς παραδόσεις τῆς σήμερον, τὰς ληφθεῖσας ἀπὸ τοῦ Παπισμοῦ.

Τῆς ρίζης τῆς πλάνης ἀποκοπέσης οὕτω, οἱ διάφοροι αὐτῆς κλάδοι ἤρξαντο ταχέως μαραινόμενοι. Τάχιστα δὲ κατενοήθη ὅτι ἀντὶ ἡ τιμωρία τῶν ἀσεβῶν νὰ εἶναι αἰωνία ζωὴ ἐν κακοδαιμονίᾳ καὶ ἀθλιότητι, ὄλως τὸ ἀντίθετον εἶναι ἢ περὶ τοῦ σχεδίου τοῦ Θεοῦ διακήρυξις τῶν Γραφῶν — ὅτι δηλ. αἰωνία ζωὴ εἶναι ἢ διὰ τὴν δικαιοσύνην ἀμοιβή καὶ ὅτι θάνατος, ἐκκοπή ἀπὸ τῆς ζωῆς, εἶναι ἢ ποινὴ τῶν βεβουλευμένως ἁμαρτανόντων.

Τότε, καὶ ἀκολουθίαν, συνέβη νὰ κατανοηθῇ τί ἡ-

νοεῖτο διὰ τῆς ἀρᾶς τοῦ θανάτου, ἣτις ἐπῆλθεν ἐφ' ὄλου τοῦ ἀνθρωπίνου γένους διὰ τῆς παρακοῆς τοῦ Ἀδάμ — ὅτι ἅπαν τὸ γένος ἡμῶν εἶχε καταδικαθῆ εἰς ἐξόντωςιν. Τότε, ἐπίσης τὸ κάλυμμα ἤρχισεν αἰρόμενον, καὶ δεικνύον τὸν σκοπὸν καὶ τὴν ἀξίαν τοῦ θανάτου τοῦ Λυτρωτοῦ ἡμῶν ὡς πληρωμῆς διὰ τὴν ἐπὶ τοῦ ἀνθρωπίνου γένους ποιήν, πρὸς τὸν σκοπὸν ὅπως καταστῆ δυνατὴ ἀνάστασις, ἐπάνοδος τῶν θανάτων ἀνθρώπων εἰς τὴν ζωὴν καὶ τὰ δικαίωματα αὐτῆς. Ἀ! τότε ἤρξατο κατανοουμένη καὶ ἐκτιμωμένη ἡ σημασία τῆς ἀπολυτρώσεως καθότι διεῖδον τότε ὅτι ὁ μὴ γνωρίσας ἁμαρτίαν ἐλογίσθη ὡς ὁ ὑπὸ ἀρὰν ἀνθρωπος, ὅτι, λαβὼν τὴν ἡμετέραν θέσιν ἐκουσίως, ἐγένετο δι' ἡμᾶς κατάρα, ἐλογίσθη δι' ἡμᾶς ὡς ἁμαρτία, ὡς ἁμαρτωλὸς, καὶ ἀπέθανεν ὁ δίκαιος ὑπὲρ τῶν ἀδίκων.

Τοιοῦτοτρόπως, τέλος, τὸ μέγα σύστημα καὶ οὐμπλεγμα τῆς μολυνάσης πλάνης, ἣτις ἤρξατο διὰ τῆς ἀφαιρέσεως τῆς παντοτεινῆς θυσίας, ἀπεινάχθη τοῦ Ἀγιαστηρίου δὲ ἀπαλλαγέντος ἢ καθαρισθέντος ἀπ' αὐτῆς, ἢ ἀξία τῆς «παντοτεινῆς θυσίας» τοῦ Ἰησοῦ ἐθεάθη ἐν ἀνακεκαινισμένη ζωηρότητι, ὠραιότητι καὶ δυνάμει.

Λέγοντες ὅτι τὸ Ἀγιαστήριον ἐκαθαρίσθη ἐκ τοῦ μολύσματος, δέον νὰ ἔχωμεν ὑπ' ὄψιν ὅτι ἐν ταῖς Γραφαῖς μέρος τῆς Ἐκκλησίας συνηθέστατα λαμβάνεται ἢ ἐκπροσωπεῖ τὸ ὄλον. Ὅμᾶς τις, ὀλίγοι τινὲς ἀπηλλάγησαν τοῦ μολύσματος τῆς πλάνης εἰς τοὺς ὀλίγους δ' αὐτοὺς ὁ Θεὸς ἐξηκολούθησε προσθέτων καθ' ἡμέραν ἐκείνους, οἵτινες διατελοῦσι τελείως ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν Του, καὶ διδάσκονται ὑπ' Αὐτοῦ.

Εἰς τοὺς ὑπολογισμοὺς αὐτοῦ περὶ τοῦ τί ἔμελλε νὰ συμβῆ, ὁ κ. Μίλλερ πόρρω ἀπεῖχε τοῦ νὰ εὐρίσκηται ἐν τῇ ἀληθείᾳ — ὡς ὑποθέσας ὅτι ὁ καθαρισμὸς τοῦ Ἀγιαστηρίου ἐσήμαινε καθαρισμὸν τῆς γῆς ἀπὸ τοῦ κακοῦ, διὰ πυρὸς κατὰ γράμμα, ἐν τῷ ὁποίῳ ἡ γῆς ἔμελλε νὰ κατακαῆ. Ἡ ἀποτυχία τῶν τοιούτων προρρησέων του, ἣτις ἐπηκολούθησεν, ἦτο ὀδυνηρὰ δοκιμασία δι' ἐκεῖνον οἵτινες, ὑπὸ τὴν διδασκαλίαν αὐτοῦ, εἶχον μάθει νὰ προσδοκῶσι τὸν Κύριον ἐκ τῶν οὐρανῶν, καὶ τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς προσευχῆς «Ἐλθέτω ἡ Βασι-

λεία σου». Ἀλλὰ καίτοι διαψευσθέντες τὰς τοιαύτας αὐτῶν προσδοκίας, ὡς ἐκ τῆς βραδύτητος τοῦ Νυμφίου, ηὐλογήθησαν ὁμῶς μεγάλως. Ἡ περὶ τὴν ἔρευναν τῶν Γραφῶν προσκτιθεῖσα ἐκ τούτου πεῖρά των ὑπῆρξε πολύτιμος ἔμαθον δὲ προσέειν νὰ θέτωσι τὸν Λόγον τοῦ Θεοῦ ὑπὲρ τὰς παραδόσεις τῶν ἀνθρώπων. Οὗτοι κατέστησαν τελείως ἐλεύθεροι ἀπὸ τῆς δουλοφροσύνης τῶν εἰς τοὺς ἀνθρώπους παρεχομένων τιμῶν καὶ εὐλαβείας εἰς τὰς διαφόρους ἐκκλησιαστικὰς ἀποχρώσεις, ἐξ ὧν οὗτοι εἶχον ἀποχωρισθῆ διότι, ἀποχωρισθέντες τῆς μετ' αὐτῶν συμπράξεως, καὶ ἀπὸ τῆς εἰς αὐτοὺς ὑποταγῆς, ἀπεχωρίσθησαν ἐξ αἰτίας τῆς ὑπακοῆς καὶ συμμορφώσεως εἰς τὰς πεποιθήσεις αὐτῶν, ἐν σχέσει πρὸς τὸ ζήτημα τῆς ἐλεύσεως τοῦ Κυρίου. Ἡ πρὸς τὰς πεποιθήσεις ἡμῶν εἰλικρίνεια ἐπιφέρει πάντοτε εὐλογίαν τινά. Καὶ ὡς ὁ Παῦλος ἀκόμη, ἐὰν βαδίζωμεν πρὸς τὴν Δαμασκόν, συναντῶμεν τὸν Κύριον καθ' ὁδόν.

Κατὰ συνέπειαν, ὅθεν, εὐρίσκομεν ὅτι μετὰ αὐτῶν ἦσαν τινες οἵτινες ἔλαβον μᾶλλον προκεχωρημένην στάσιν εἰς τὸ ἔργον τοῦ καθαρισμοῦ ἢ τῆς μεταρρυθμίσεως, παρὰ οἱ προηγηθέντες αὐτῶν εἰς τοῦτο. Οὕτω δὲ τὸ ἔτος 1846 μ. Χ., τὸ τέλος τῶν 2,300 ἡμερῶν, ὡς ἀνωτέρω κατεδείχθη, εὗρεν ἀνοργάνωτόν τινα πυρῆνα Χριστιανῶν, οἵτινες οὐχὶ μόνον ἦσαν σύμφωνοι μετὰ τῶν «μαθητῶν» λεγομένων, καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἀπλότητα τῆς διοικήσεως τῆς Ἐκκλησίας, τὴν ἀπόρριψιν παντὸς κανονισμοῦ πίστεως ἐκτὸς τῆς Γραφῆς, καὶ τὴν κατάργησιν παντὸς τίτλου ὑπὸ τῶν ποιμένων των, ἀλλ' ἐπίσης καὶ μετὰ τῶν «Βαπτιστῶν» ὅσον ἀφορᾷ τὸν ἐξωτερικὸν τύπον τοῦ βαπτίσματος, καὶ μετὰ τοῦ Λουθηρου, ὡσαύτως, εἰς τὸ θεωρεῖν τὸ Παπικὸν σύστημα ὡς τὸν ἀνθρωπον τῆς ἀνομίας, καὶ τὴν ἐκπεφυλισμένην ἐκκλησίαν τὴν μητέρα τῶν πορνῶν καὶ τῶν βδελυγμάτων. Οὗτοι, ἰστάμενοι ὑψηλὰ ἀπὸ πάσης συνθηκολογήσεως ἢ στενῆς συσχετίσεως μετὰ τοῦ κόσμου, ἐδίδαξαν τὴν ζωτικὴν εὐσέβειαν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, τὴν εἰλικρινῆ ἐπάφειν ἑαυτῶν καὶ ἐμπιστοσύνην εἰς τὸν παντοδύναμον Θεὸν, καὶ πίστιν εἰς τὰς ἀναλλοιώτους αὐτοῦ ἀποφάσεις. Πρὸς τοῦτοις δὲ, καίτοι ἀναγνωρίζοντες τὸν Χριστὸν ὡς Κύριον

ἐπὶ πάντων, καὶ ἤδη μέτοχον τῆς θείας φύσεως, προεφύλαξαν ἑαυτοὺς ἀπὸ τῆς ἀντιγραφικῆς καὶ παραλόγου θεωρίας ὅτι ὁ Ἰεχωβᾶ εἶναι υἱὸς ἑαυτοῦ, καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς πατήρ ἑαυτοῦ καὶ ἤρχισαν βλέποντες ὅτι ἡ αἰώνιος ζωὴ καὶ ἀθανασία δὲν εἶνε προσόντα κεκτημένα ἐν τῷ παρόντι, ἀλλ' ὅτι ταῦτα δέον νὰ προσδοκῶνται ὡς δῶρα τοῦ Θεοῦ διὰ τοῦ Χριστοῦ ἐν τῇ ἀναστάσει.

Καὶ ὡς εἰ ὁ Θεὸς ἤθελε νὰ κανονίσῃ ὥστε εἰς τὸ ἐξῆς ἔδει νὰ ὑφίσταται πάντοτε τάξις τις ἐκπροσωποῦσα τὸ κεκαθαρισμένον Αὐτοῦ Ἀγιαστήριον, καὶ διατελοῦσα κεχωρισμένη ἀπὸ τῶν διαφόρων Ἐκκλησιαστικῶν ἀποχρώσεων, αὐτὸ τοῦτο τὸ ἔτος 1846 παρέστη μάρτυς τῆς διοργανώσεως τῶν Διαμαρτυρομένων Ἐκκλησιαστικῶν ἀποχρώσεων εἰς ἓν μέγα σύστημα, ὑπὸ τὸν τίτλον «**Παγκόσμιος Εὐαγγελικὸς Σύνδεσμος**». Τὸ Σωματεῖον αὐτὸ, γνωρίζον τὰς νέας δοξασίας (τοῦ κεκαθαρισμένου Ἀγιαστηρίου), ὥρισε καὶ διετύπωσε σαφῶς τὴν πίστιν αὐτοῦ εἰς τὴν ἀθανασίαν τοῦ ἀνθρώπου, εἰς τὸ ἔννατον ἄρθρον τοῦ κανονισμοῦ ἢ συμβόλου τῆς πίστεώς του. Τοιοῦτοτρόπως δὲ διεχώρισε καὶ διατηρεῖ ἔκτοτε κεχωρισμένην ἀπὸ τῶν λοιπῶν Χριστιανῶν ομάδα τινὰ τέκνων τοῦ Θεοῦ — τὸ κεκαθαρισμένον Ἀγιαστήριον τοῦ Κυρίου — ἁγιαστήριον ἀληθείας. Εἰς τὴν κεκαθαρισμένην δὲ ταύτην τάξιν τοῦ Ἀγιαστηρίου, ἄλλα πρῶα καὶ πιστὰ τέκνα τοῦ Θεοῦ ἐξηκολούθησαν ἔκτοτε προσυθόμενα καθημερινῶς ἐνῶ, ἀφ' ἑτέρου, ἐξ αὐτῶν ἀπεμακρύνθησαν οἱ στερούμενοι τοῦ πνεύματος τῆς πραότητος καὶ τῆς ἀγάπης τῆς ἀληθείας. Ἡ διατήρησις τῆς στάσεώς των ὡς κεκαθαρισμένου Ἀγιαστηρίου, κατὰ τῆς ἐναντίον αὐτῶν συστηματικῆς καταφορᾶς καὶ τοῦ ὄγκου τῶν ἀριθμῶν, ἀποβαίνει δι' αὐτοὺς δριμεῖα δοκιμασία θάρρους καὶ πίστεως, τὴν ὁποίαν δοκιμασίαν ὀλίγοι φαίνονται εἰς θέσιν νὰ ἀνεχθῶσιν: ἡ πλειοψηφία ἀκολουθεῖ τὴν πορείαν τῶν προκατόχων των, καὶ ἀγωνίζονται νὰ καταστήσωσιν ἑαυτοὺς σεβαστοὺς εἰς τὴν ἐκτίμησιν τοῦ κόσμου. Αὐξήσαντες ὅπωςδῆποτε κατ' ἀριθμὸν, καὶ ἐπιζητοῦντες νὰ ἔχωσιν ὅσον τὸ δυνατόν ὀλιγωτέραν τὴν κατ' αὐτῶν ἀντιπάθειαν καὶ μῖσος, τινὲς ἐξ αὐτῶν διωργάνωσαν ἕτερόν

τι σύστημα, διειτύπωσαν κανονισμόν πίστεως, ὀνομάσαντες ἑαυτοὺς θιασώτας τῆς Δευτέρας Ἐλεύσεως (Second Adventists). Παγιοθέντες δὲ εἰς τὴν πεποίθησιν ὅτι ὁ,τι ἔμαθον ἦτο πᾶν ὁ,τι ἔδει νὰ μάθωσιν, οὐδεμίαν πρόοδον ἐσημείωσαν ἔκτοτε ἀπὸ κοινοῦ δὲ μετὰ τῶν λοιπῶν, οἵτινες παρέλειψαν νὰ ἐξακολουθήσωσιν εἰς τὴν ὁδὸν ἣτις λάμπει ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ἕωσοῦ γείνη τελεία ἡμέρα, πλεῖστοι ἔξ αὐτῶν ὑπέπεσαν εἰς διαφόρους ἀνοήτους πλάνας.

Καίτοι ὁμως πολλοὶ ἔξ ἐκείνων, οἵτινες τὸ πρῶτον ἀντιπροσώπευον τὸ κεκαθαρισμένον Ἁγιαστήριον περιεπλάκησαν καὶ πάλιν εἰς ζυγὸν δουλείας, ὅσοι ἐτήρησαν ἑαυτοὺς ἐλευθέρους, καὶ ἐξηκολούθησαν γνωρίζοντες τὸν Κύριον, οἱ τοιοῦτοι ἀντιπροσωπεύουσιν εἰσέτι τὸ κεκαθαρισμένον Αὐτοῦ Ἁγιαστήριον, καὶ ἀνεγνωρίσθησαν ἔκτοτε παρ' Αὐτοῦ, καὶ μεγάλως ἠὺλογήθησαν διὰ τῆς παρ' Αὐτοῦ καθοδηγίας των.

Ἐὰν τὰ εὐτελεῖ καὶ μολυσματικὰ βδελύγματα ἀπεμακρύνοντο καθ' ὀλοκληρίαν ἀπὸ τοῦ 1846, ὁ ἔκτοτε χρόνος ἤθελεν εἶσθαι ὁ καιρὸς τῆς ἀποκαταστάσεως ἢ ταξιδιότησεως τῶν ἀπομεινόντων πραγμάτων, καὶ τῆς πλήρους ἀποκαλύψεως καὶ ἐξελίξεως τοῦ ἐνδόξου σχεδίου τοῦ Θεοῦ — αἱ ὁποῖαι ἀλήθειαι ἤθελον καταλάβει ἐκ νέου τὰς διὰ τῶν ἀπεμποληθεισῶν πλανῶν κενωθείσας θέσεις.

Τὸ ἔργον τοῦτο τῆς διανοίξεως καὶ ἀποκαλύψεως τῆς ἀληθείας, καὶ τῆς ἐξετάσεως καὶ κατανοήσεως τῆς καλλονῆς τῆς, ἀνήκει εἰς τὸ παρόντα καιρὸν, καὶ ἐπιτελεῖται ὀλονέν. Εὐχαριστοῦμεν δὲ τὸν Θεὸν διὰ τὸ προνόμιον τῆς μετὰ τῶν λοιπῶν ἀπασχολήσεως ἡμῶν εἰς τὸ μακάριον αὐτὸ ἔργον τῆς μεταφορᾶς τῶν χρυσῶν σκευῶν τοῦ οἴκου τοῦ Κυρίου (τῶν πολυτίμων ἀληθειῶν) ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας τῆς (συμβολικῆς) Μεγάλης Βαβυλῶνος ("Ἐσδρας α'. 7—11, ε'. 14, σι'. 5.) καὶ τῆς ἀνατοποθετήσεως αὐτῶν ἐν τῷ Ἁγιαστηρίῳ. Ἐν τῷ μεγάλῳ δὲ τούτῳ ἔργῳ προσφέρομεν ἀδελφικὰς προσήσεις πρὸς πάντας τοὺς συνεργάτας καὶ μέλη τοῦ Κεχρισμένου σώματος. Μακάριοι οἱ δοῦλοι ἐκεῖνοι, τοὺς ὁποίους ὁ Κύριος αὐτῶν, ἔλθων, θέλει εὖρει αὐτοὺς διδοντας τροφὴν ἐν καιρῷ εἰς τοὺς συνδούλους αὐτῶν.